

# De positie van burgers in de datasamenleving

Van dataproletariaat naar data-eigenaar?

Valerie Frissen - Digitale Binnenhof Academie

20 mei 2021

2006

DECEMBER 25, 2006 / JANUARY 1, 2007 www.fox.com

# TIME

PERSON OF THE YEAR

Yes, you.  
You control the Information Age.  
Welcome to your world.

2011

MARCH 21, 2011

**A tale of two Libyas**  
Plus: Why the U.S. can't sit on the sidelines **BY FAREED ZAKARIA**

**The GOP's misinformation campaign**  
**BY JOE KLEIN**

Could your baby be depressed?  
THE CULTURE  
Word up: A dictionary of slang

# TIME

What data-mining companies think they know about Joel Stein

www.time.com

# 2021

NOS NIEUWS · ECONOMIE · GISTEREN, 06:00

## Belastingdienst stuurt excuusbrief: 'Ik was echt laaiend toen ik 'm las'



ANP



Delen

Antwoord schriftelijke vragen

### Antwoord op vragen van het lid Futselaar over het bericht dat universiteiten met surveillance-software studenten thuis in de gaten houden

Download

#### Ondertekenaars



**Eerste ondertekenaar**  
I.K. van Engelshoven, minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Dinsdag 18 mei 2021 Het laatste nieuws het eerst op NU.nl



18 mei 2021 06:52  
Laatste update: 6 uur geleden

1.2K NUjjj-reacties

**Nederlandse gemeenten zouden op grote schaal meekijken met burgers op sociale media. Daarvoor worden onder meer nepaccounts gebruikt, terwijl dit niet is toegestaan, meldt Politie en Wetenschap.**

Het onderzoeksprogramma trekt deze conclusie op basis van onderzoek van NHL Stenden Hogeschool en de Rijksuniversiteit Groningen (RUG).

Daaruit blijkt dat gemeenten Facebook-groepen, Twitter-profielen en andere sociale media in de gaten houden om zicht te krijgen op mogelijke ongeregelheden als rellen en demonstraties.

Van de ondervraagde ambtenaren zegt 95 procent dat hun gemeente aan online monitoring van burgers doet. Meer dan de helft van hen (54 procent) geeft aan daar geen protocol of beleid voor te hebben.



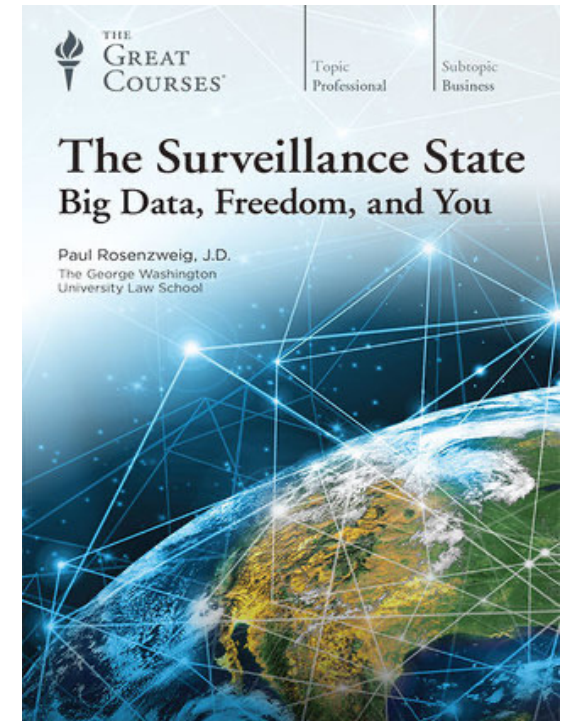
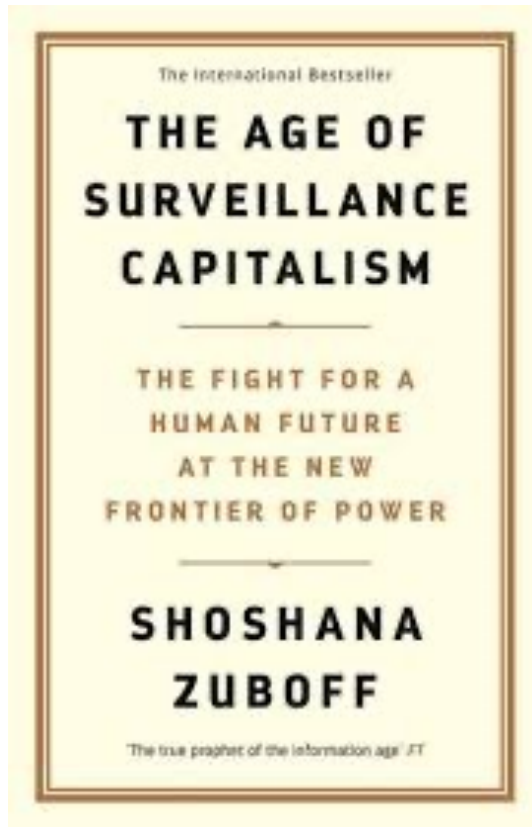
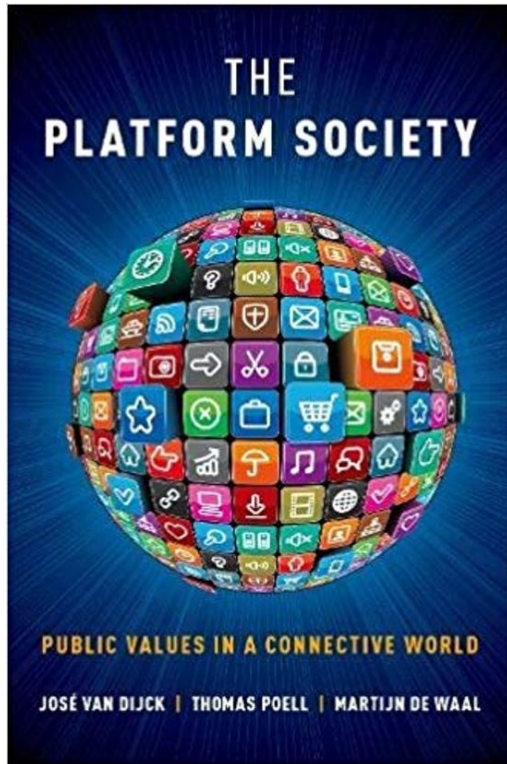
‘Het internet is veranderd van een vrije ruimte waarin de menselijke geest kon worden gevoed en verrijkt, tot een plek waar het denken en handelen van mensen nauwkeurig wordt geregistreerd en als grondstof wordt gebruikt om bedrijfswinsten te maximaliseren’.

‘Datamacht en tegenkracht’ (2021)

Wat is hier gebeurd..?

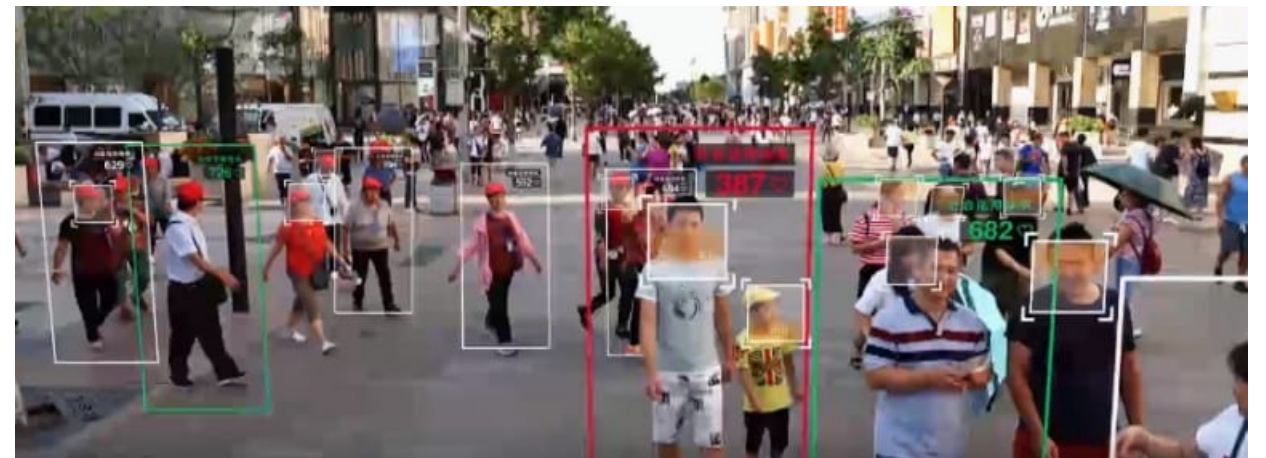
We leven in een datasamenleving..

digitalisering  
dataficering  
algoritmisering



“A society in which social and economic traffic is increasingly channeled by an (overwhelmingly corporate) global online platform ecosystem that is driven by algorithms and fueled by data”  
(Van Dijck, Poel & De Waal)

“It is no longer enough to automate information flows *about us*, the goal is now to automate us”  
(Zuboff)



# Uitdagingen

Meer dan privacy en veiligheid!

- afhankelijkheid
- toenemende complexiteit, afnemende transparantie
- toegankelijkheid en inclusie
- onwenselijke beïnvloeding
- druk op fundamentele rechten
  - zelfbeschikking
  - menselijke maat, menselijke waardigheid
  - gelijke behandeling
  - ..

→ publieke waarden in het geding

→ verlies aan vertrouwen

→ politieke verantwoordelijkheid voor 'vitale maatschappelijke infrastructuur' is onder de maat, 'gaten in de governance'



# Burger is geen gelijkwaardige speler

Kern van het probleem:

- Dataproletariaat
- Eenzijdige transparantie

Oplossing:

Maak burgers eigenaar van hun data..?

# Herstel van de balans: versterk de positie van burgers in de datasamenleving

## Zelfbeschikking is belangrijker dan eigenaarschap

- Recht om goed geïnformeerde eigen keuzes te kunnen maken
- Gelijk speelveld voor burgers

- Politieke verantwoordelijkheid nemen, borgen van publieke waarden
- Wetgeving, checks & balances, *en toezicht* daarop
- Randvoorwaarden voor data-delen
- Verantwoorde ontwikkeling en inkoop van digitale diensten
- Openbaarheid en openheid (open source, open data, algoritme registers)
- Tegenmacht en participatie
- Digitale vaardigheden, data-wijsheid